

PROČ BROUCI (NE)BUDOVALI KOMUNISMUS?

PROČ BROUCI (NE)BUDOVALI KOMUNISMUS?

Anotace

Vzdělávací lekce je určená pro 9. ročník v rozsahu jedné vyučovací hodiny. Jejím smyslem je otevřít se žáky téma propagandy a působení ideologie na děti. Žáci pracují se zdroji z Československa 50. let 20. století, které analyzují a odpovídají samostatně na badatelskou otázku. Lekce pracuje se zdroji a částečně s metodikou nabízenou Ústavem pro studium totalitních režimů na stránkách [➔ https://www.ustrcr.cz/uvod/antologie-ideologickych-textu/ondrej-sekora-a-ferda-mravenec/](https://www.ustrcr.cz/uvod/antologie-ideologickych-textu/ondrej-sekora-a-ferda-mravenec/).

Popis vzdělávací lekce

Vzdělávací lekce má rozsah jedné vyučovací hodiny a je koncipována podle třífázového modelu učení: evokace – uvědomění si významu nových informací – reflexe. Každý žák má k dispozici dvojjazyčný pracovní list s potřebnými zdroji nebo odkazy na ně a instrukcemi.

Evokace

Žákům je představena badatelská otázka, která má pro mnohé pravděpodobně podivné znění. Jejich prvním úkolem je sepsat ve skupinách formou brainstormingu všechno, co vědí o postavě Ferdý mravence od autora Ondřeje Sekory (můžeme Ferdu promítnout přes projektor), zároveň se ti žáci, kteří nikdy Ferdu nečetli ani neviděli a netuší, oč běží, mají možnost trochu seznámit s postavičkou.

Uvědomění si významu nových informací

Žáci dostávají do skupin přiřazené stránky z knih o Ferdovi mravencovi. Ideologicky podbarvené části i s možností dalších otázek a dobovým kontextem lze získat zde:

➔ <https://www.ustrcr.cz/uvod/antologie-ideologickych-textu/ondrej-sekora-a-ferda-mravenec/>.

Každá skupina dostává přidělenou svoji stránku, jejíž zpracování musí být schopna předložit dalším spolužákům – případně je možné přidělit různé stránky různým členům skupiny. S překladem může pomoci aplikace Google Překladač, která s pomocí fotoaparátu na iPadu či mobilu dokáže přeložit i text přímo v obrázku.

Podstatné je nejprve vybrat, vysvětlit, případně přeložit klíčová slova, bez jejichž pochopení žáci nemohou správně pochopit text – jde například o pojmy jako „pětiletka“. Teprve poté s pomocí úkolů a podotázek mohou analyzovat a interpretovat pramen.

Žáci na závěr pracují s další ukázkou z práce Ondřeje Sekory, v tomto případě s příběhem o mandelince bramborové jako „americkém brouku“.

Reflexe

Žáci vlastními slovy formulují odpověď na badatelskou otázku, kterou představují ostatním ve skupině nebo si je skupiny představují navzájem. Důležité je dojít k poznání, že propaganda cílila také na děti i skrze celkem na první pohled nevinné příběhy a nemusí vždy jít o velkolepé filmy nebo válečné plakáty.

Je také možné žákům zadat další příklady obdobné propagandy, případně jim například ukázat titulní stránku časopisu *Mateřídouška* se Stalinem nebo další zdroje k boji s mandelinkou zacílené naopak na dospělé, například karikatury či vyhlášky.

Proč brouci (ne)budovali komunismus?

Autor:
Mgr. Pavel Žalský

Vyrobil Národní pedagogický institut České republiky

2022

www.npi.cz

npi | Národní pedagogický institut
České republiky

